

УДК 81'276.5-057.57(=161)(477.87)
DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2022.257915>

Vilmos Gazdag*

SLAVIC WORDS RELATED TO KOLKHOZES' LIFE IN THE TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN LANGUAGE¹

The operation of collective farms (kolkhozes) has played a significant role in the Hungarian settlements of Transcarpathia over the past century, and this has naturally had an impact on the language use of the people working there. The Slavic neologisms that appeared at that time and were also used by the Hungarians became historicisms with the demise of the system, and entered the initial phase of a well-developed archaization process. The urgency of sociolinguistic studies in this field is underlined by the increasing ageing and continuing death of the potential informants, i.e. kolkhoz workers.

Within the framework of this paper, I will try to present some of the borrowed words and their specificities, based on the results of my questionnaire and interview surveys in the Berehovo district, and on the results of my interview survey on the functioning of the kolkhoz-system.

Keywords: Hungarian dialects of Transcarpathia, kolkhoz-system, East Slavic loan-words, sociolinguistic studies.

Газдаг Вільмош. Слов'янські слова, пов'язані з життям колгоспів, у закарпатській угорській мові.

Протягом останнього століття в угорських поселеннях Закарпаття значну роль відіграло функціонування колгоспів, що, природно, позначилося на мові людей, які там працювали. Слов'янські неологізми, що з'явилися в той час і використовувалися й угорцями, з розпадом системи стали історизмами й увійшли в початкову фазу процесу архаїзації. Актуальність соціолінгвістичних досліджень у цій галузі підкреслюється поступовим старінням і смертністю потенційних інформантів, зокрема колгоспників.

У рамках цієї статті представлено деякі запозичені слова та їх специфіку на основі результатів анкетування в Берегівському районі про функціонування колгоспно-радгоспної системи.

Ключові слова: угорські говори Закарпаття, колгоспно-радгоспна система, східнослов'янські запозичення, соціолінгвістичні дослідження.

Introduction. In the last century, the functioning of collective farms (kolkhozes) also had an impact on the language used by the workers who worked there. During the Soviet era, as a result of strong Russian linguistic dominance, thousands of Russian or Russian-mediated lexical items became established in the languages of national minorities in the member republics and their presence can be detected in all aspects of language use. [Исаев 2002, p. 114]. However, many of the words that became established at this time are closely linked to the political-ideological and historical processes of the different periods of the Soviet Union [Каганов 2012, p. 267], i. e. they carry a strong ideological connotation. According to István Kótyuk [2007, pp. 95–96] the loanwords adopted at that time can be classified into the following groups: 1) vocabulary related to the Soviet institutional system; 2) words related to industry and agriculture; 3) words related to official life; 4) words related to trade; 5) words related to living conditions; 6) words related to education. The neologisms created during the Soviet period, today are out of date and have been removed from the active vocabulary because of the transformation of the social system and the abolition of the

* Vilmos Gazdag, Doctor of Philosophy in the field of philology, Associate Professor of Philology Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian Institute (Berehovo, Ukraine); e-mail: gazdag.vilmos@kmf.org.ua.

kolkhozes at the turn of the 2000s, and due to it the concepts they refer to are no longer in use today, or used only as terminology in historiography [Калиновська 2008, p. 36]. Of course, this process also applies to the Russian and Ukrainian loanwords that have become established in the Transcarpathian Hungarian vernacular, which have essentially become gradually archaized historicisms. The urgency of conducting living language studies in this area is underlined by the increasing ageing and continuing death of the potential data providers, i. e. former colony workers. In this paper I will try to present some of the first results of the relevant research.

Theoretical background. The 1920s and the first third of the 1930s were the period of the emergence of state and collective farming systems that replaced the smallholdings [Petrák 2000, p. 159]. Collectivisation was not, however, a victimless process: ‘the rich peasantry, who opposed the cooperative system, were declared as enemies’ [Bíró 2003, p. 27], and under the heading of ‘de-cultivation’ mass arrests, executions and deportations to Siberia began to take place among them [on this see Krausz 2006, pp. 152–170].

During this period of the Soviet Union’s existence, there were three types of farms: state farms – *sovhozes*, collective farms – *kolkhozes*, and non-socialised farms [on this see Nagy 1941, p. 62]. The transpositions of the words *sovhoz* (russ. советское хозяйство → совхоз), denoting Soviet farms, and *kolkhoz* (russ. коллективное хозяйство → колхоз), denoting collective farms, together with the categories they denote, are known as so-called xenonyms [on these see e. g. Bakos 1991] and exclusively in relation to the Soviet Union realm, also as international words even in several forms [on this see Elekfi 1968, 1992; Gazdag 2020].

In the second half of the 1900s, cooperatives were formed in many European countries based on the Soviet model, which varied widely in type and name from country to country [on this see Erdei 1977]. It may be important to note, however, that since the name of the Soviet-style agricultural enterprise in Hungary was not kolhoz but *téesz* (or cooperative), all these names remained xenonyms in the Hungarian standard. However, the situation among the Hungarians of Transcarpathia was completely different. In their case, the kolhozes were an integral part of everyday life, which, after the hardships of their establishment [on this see e.g. Dupka 2014, pp. 75–89, Molnár 2015], were also intended to ensure the livelihood of the vast majority of the local population for several decades. Of course, these formations had a significant impact not only economically, but also linguistically, «since the leaders of the cooperatives (*kolkhozes*, *sovhozes*), the functionaries of the new power system, communicated with the people only in Russian» [Csernicskó 1995, p. 132]. Thus, the word **kolhoz** and its derivatives, as well as other Slavic appropriations of Russian origin associated with kolhoz life, are an integral part of the language use of the older generation, even if they typically appear only in the context of memories related to the subject.

Results and Discussion. Below, based on the results of my questionnaire and interview surveys of loanwords in Berehovo district and the results of my interview survey on the functioning of the collective farms, I will try to present some of the loanwords and their characteristics. First of all, have a look at the form of the two types of economy.

The use of the word **kolhoz** has been verified by the related research, which means that the word – based on the results of empirical research – can be considered as still in active use in Transcarpathian Hungarian language: *Nem vittek el Donbászra,*

úgyhogy beiratkoztam a kolhozba [60_Kaszony_1930_Ferfi_Anytr]²; *Megszűnt a kolhoz, má oda se lehet menni dógozni* [71_Mezőkaszony_1962_No_Anytr].

The word has been used as the basis for several hybrid loanwords in Transcarpathian Hungarian variants. Examples include: **kolhoziroda** – *Én húsz évet dógoztam a kolhozirodába* [208_Deda_1952_No_Anytr]; **kolhozrendszer** – *Ezt folytattuk ezerkilencszáznegyvenkilencig, amíg a kolhozrendszer be nem jött* [210_Déda_1931_Férfi_Anytr]; **kolhosztanya** – *Közel vót hozzá egy kolhosztanya* [204_Deda_1923_N_Anytr]; a **kolhoszhegy** – *Nagyapám vincellér volt a kolhoszhegyen* [65_Kaszony_1965_Ferfi_Anytr]; **kolhozautó** – *Pakoltuk nemcsak a kolhozautók, hanem más organizációk kocsjait is* [67_Kaszony_1954_Ferfi_Anytr] words.

The word **szovhoz** (also in the form *sofho(s)z*) has similar features in its occurrence and usage: *Tizenöt éves vótam, mikor a szovhozba mentem dógozni* [59_Kaszony_1935_No_Anytr]; *Aztán még dolgoztam a kolhozba, a muzsalyi szofhosz üzembe* [434_Nagymuzsaly_1934_Berecki_Zoltán_Anytr]; *Farmvezető lettem, itt a gáti szofhozba ...* [Gát_1953_F]³. Like *kolhoz*, this word has been the basis for many word combinations: **vinszovhoz** – ‘wine-growing, winery’ – *És csak egyedül a beregszászi vinszovhozba kaptunk munkát* [210_Déda_1931_Férfi_Anytr]; **szovhozüzem** – *Aztán továbbá itt nagymuzsalyi szofhozüzem, ami jelenleg privatizálás alatt áll* [118_Nagymuzsaly_1981_no].

The above-mentioned process of forced collectivization and dispossession naturally affected the Hungarian population of Transcarpathia [see Dupka 2014, pp. 75–89], and the Slavic linguistic term for the dispossession process was also introduced into the Hungarian language: **roszkulácsennyá** *kksz*⁴, fn *’-t, ’-ja* < russ. *раскулачивание*, illetve *раскулаченные* (az ukr. nyelvi megfelelője *розкуркулення*) – *Volt akkor az a program, rozkulácsennyá, hogy van az, a gazdagoktú be kellett adni a jószágokat, ökrököt, teheneket* [Beregújfalú_1968_N].

Peasant workers in the newly created economic cooperatives were given a single name. Peasants working in *kolkhozes* were referred to in Russian by the word *колхозник*, which was formed from the Russian *коллективное хозяйство* → *колхоз* with the suffix *-ник*. The name is now considered an archaic Sovietism in the Russian language. Through borrowing, which is foreign to the Hungarian ear, and the use of the adjective and noun form *-ista* (for details see Gyalmos 1933; T. Somogyi 2011), which is mainly associated with foreign words, it became commonly used in the Hungarian dialects of Transcarpathia in the form of the **kolhozista** variant, e.g. *Minden kolhozistának adtak két hektár földet* [311_Gut_1919_No_Anytr]; *Hát azok is (értsd: az adatközlő szülei) csak munkás emberek, kolhozisták voltak* [Fornos_1954_N]; *A nagyszülők is, azok is mind, mind kolhozisták vótak* [Fertősalmás_1949_F]; *A földterületeket széjjelosztották a kolhozisták közt* [Kisdobrony_1942_F]. In addition, several hybrid loanwords were used to designate people working in *kolkhozes*: e.g.

² These types of identifiers refer to interviews conducted in the context of the research programme at the Antal Hodinka Centre for Linguistic Research since 2003. The aim of the programme is to create a Transcarpathian Hungarian sound archive. The identifiers contain the following information: code number of the interview, place of residence, year of birth, sex of the interviewee. I would like to thank the staff of the research center for making the interviews available to me.

³ Such identifiers, consisting of three pieces of data, are used to identify the interviews conducted within the framework of the research project ÚNKP-21-4 «Sovietisms in the language use of former Hungarian *kolkhoz* workers in Transcarpathia», and contain the following information: the place of residence, year of birth, gender of the interviewee.

⁴ The loanwords presented in this work can be divided into two types. They are indicated by the abbreviations given after the headwords: *kksz* = direct borrowing, *haksz* = sound borrowing.

kolhoz member – also **kolhoztag** – *Édesapám és édesanyám kolhoztag volt* [97_Batyu_1949_No_Anytr], vagy a **kolhozelnök** – *Kolhozelnök vót* [57_Kaszony_1925_Ferfi_Anytr]; **kolhozsofőr** – *Az egész kolhozsofőrök, akik jöttek a számoszválok* [67_Kaszony_1954_Ferfi_Anytr].

An interesting peculiarity, however, is that the name *szovhozista/szofhozista*⁵, which is a derivative of the word *szovhoz/szofhoz*, did not become established as an analogy of the word *kolhozista*, instead we only managed to record the form **szofhoz munkás**, which appears as a hybrid loanword: *A szovjet világba szofhoz munkás, egyszerű paraszt ember volt* [419_Gat_1969_f_ anytr].

Persons engaged in agricultural work were organized into various groups, most often called **brigádes**: *kksz, fn 't, '-ja* – 1. group of workers; 2. brigade, brigade, troop < ukr., russ. *бригада* [< ném. Brigade – ЕСУМ 1, p. 254; Фасмер 1, p. 213] – *A mezőgazdaság egy része gépesített volt, így traktorbrigád volt például* [Bene_1954_F]; *Voltak a kolhozok, a kolhozokban voltak brigádok, a brigádokon belül pedig voltak ilyen kisebb csoportok* [Tiszasalamon_1966_N]. These groups were usually directly supervised by one person, the **brigadér ~ brigadéros ~ brigadéros kksz, fn 't, '-ja** – foreman < ukr., russ. *бригадир* [< ném. Brigadier – ЕСУМ 1, p. 254; Фасмер 1, p. 213]; – *A brigadér szerezte be a szénát, a répát, és a dajárkák, azok étettek* [Visk_1943_N]; *Az egyik nagyapám az ilyen brigadéros volt* [248_Halabor_1968_F_Anytr]; *Hát, a tudomásom szerint volt kolhozelnök, alelnök, brigadérosok, és csoportvezetők* [Beregújfalú_1968_N].

Another common name for working groups was **lánka kksz, fn 't, '-ja** (working) group < ukr. *ланка* [< presumably from Middle German *lanne* – ЕСУМ 3, p. 191, the Russian equivalent of *звено*] – *Hát csoportokba dolgoztak. Vagyis úgy mondják, hogy lánka. Egyik helyen lánka, másik helyen csoport* [Fertősalmás_1949_F]; *Dercenbe volt öt lánka, Fornoson volt négy lánka csoport* [Dercen_1960_N]; or even as a hybrid loanword: *Csak annyit tudok erről, hogy volt hegyilánka, mezeilánka, külön a ferma, külön traktoristák* [Szőlősgyula_1951_Nő]. These were led by the **lánkás** ‘group leader’ – *Apám építőbrigádnak volt ügynevezett lánkása, mint brigádvezető* [Szőlősgyula_1957_F]; or the more Slavic form **lánkovij** < ukr. *ланковий* – *Először kolhozban kapáltam a mezőket, málét, krumplit, répát, és azután lettem később lánkovij munkavezető* [Visk_1943_N]; *Mert voltak ilyen csoportvezetők, meg úgy hívták, hogy lánkovijok* [Barkaszó_1936_N].

There were, of course, also occupations and offices in the kolhoz that were identified by names of Slavic origin. These include, for example:

agronóm kksz, fn 't, '-ja – agronomist < ukr., russ. *агроном* (< gr. *ἀγρονόμος* – ЕСУМ 1, p. 47; Шанский 1/1, p. 44 considers it to be an appropriation of fr. *agronome*, which can also be traced back to gr. *ἀγρονόμος*) – *Addig jól ment neki is, amíg agronóm volt a kolhozban* [2014_Zápszony_Participant_N_40-s];

dajárka kksz, fn 't, '-ja – milkmaid < ukr., russ. *доярка* (through the Polish *dojarz*, *dojarka* formulas it can be derived from the Old Slavic **dojiti*, Аникин 14, p. 282, and partly from Крегов 1995, p. 117–120) – *A brigadér szerezte be a szénát, a répát, és a dajárkák, azok étettek.* [Visk_1943_N];

furázsér kksz, fn 't, '-ja – feed manager < ukr., russ. *фуражир* [< fr. *fouragge* – ЕСУМ 6, p. 139; Фасмер 4, p. 210] – *Amikor ő volt a furázsér a farmon, akkor még tíz disznót is tartott, volt termény, amennyi csak kellett* [2015_Train_Participant_N_50-s];

⁵ A search of the Arcanum Digital Repository in December 2021 shows that there are only three occurrences of this word in the press language.

kádró kksz, fn '-t, '-ja – head of the personnel department < the russ. отдел кадров composition < ukr., russ. кадр [< fr. cadre – ЕСУМ 2, p. 339; Фасмер 2, p. 157] which is the or. (отдел) cadre instead of the standard [k'adrəf] in Ukrainian as [k'adroʊ] pronounced in the local version. – *A kádró nő a konzervgyárba abszolút nem tudott magyarul* [206_Deda_1955_No_Anytr]. The word кадр (usually plural: кадры) was originally a military term in Russian (as was the French cadre 'keret' since the Napoleonic Wars, cf. Hungarian keretlegény), denoting the regulars of the armed forces on duty during the war [Черных 1, p. 366]. In the course of the above-mentioned Soviet-era efforts to militarise 'the front of labour', a workplace or other organisation became a 'tribesman', and then a Russian min-tar in the Hungarian Hungarian as well. In the Hungarian vernacular, the leaders of this position were called cadres, or in a more formal form, staff [ÉrtSz. 3, p. 702];

ucsotcsik kksz, fn '-t, '-ja – 1. accountant; 2. registrar < russ. közn. учётчик (< russ. учёт) – *Az Engelsz kolhozhoz kerültem, mint először mint csak ucsotcsik.* [67_Mezőkaszony_1954_Ferfi_Anytr]; *Volt egy ucsotcsik, aki a fizetéseket írta, számolta fel.* [Szőlősgyula_1953_N];

zortechnik kksz, fn '-t, '-ja – 1. animal husbandry technician; 2. zootechnician < ukr. зоотехник, russ. зоотехник; – [~lat.+ném. zoo+Technik]; – *Hát ezekért (understand: for the care of the animals) volt zortechnik, aki felelt értük* [Zápszony_1956_N], valamint **zootechnikus**: *Fejőnök voltak, állatgondozók voltak, zootechnikusok voltak. Egy kész széleskörű társaság volt* [Tiszasalamon_1966_N], or in the form of **zoltechnik**: *Ahogy a kolhoz, úgy a párttitkár is a kolhozelnök is, a zoltechnikok, agronómusok, azok is, a buhátterek, a könyvelők, azok is máshonnan jöttek* [Dercen_1960_N].

The kolkhozes were typically engaged in several forms of activity, and accordingly they could be divided into several organizational units. These also included names of Russian/Ukrainian origin, such as the following:

ferma kksz, fn 'breeding farm, farm' < ukr., russ. ферма (< fr. ferme, ЕСУМ 6, p. 89, Фасмер 3, p. 190) – *Ferma vót, tehenek, fejők vótak* [Fornos_1954_N]; *A mi falunkban külön volt tehen- és bárányferma* [Szőlősgyula_1951_Nő]; *Vót állattenyésztés is, disznóferma vót, akkor tehenek vótak, lovak vótak* [Nagypalád_1940_N];

koperatíva kksz, fn 'cooperative store, shop, small village grocery' a кооперативный магазин 'cooperative shop' was created by univerbation of the adjectival structure, its Hungarian counterparts in the Kádár era were *ÁFÉSZ-boltok* (in colloquial language simply *áfészek*) < ukr., russ. кооператив (a ném. Koope-rative a late 19th-century takeover, derived from the Latin cooperatio, ЕСУМ 2, p. 563, Шанский 8, p. 300) – *Egyes-egyedül csak, de az is egy zsidónak köszönhető, az akkori koperatíva* [64_Kaszony_1959_F_Anytr]; or **kopera**, used colloquially with the shortened sound forms – *Elvitt a, úgy hívták akkor a koperába, és ott vettek nekünk cipőt, ruhát* [486_Bucsu_1944_N_Anytr];

piscse kksz, fn 'cannery' < russ. пищекомбинат – *A piscsébe, ott is dógoztam vagy két évig* [142_Oroszi_1973_F_Anytr]; *Beregszászban, amikor szedtek mindent befele, akkor behordták a piscsébe, a szőlőktől kezdve mindent behordtak, mert itt ilyesmire nem volt hely* [Gut_1958_N];

szilpó kksz, fn 'cooperative shop; grocery' < from the composition of сільський and russ. потребительское общество (ukr. + or. acronym) – *Ő volt ott a szilpónál evvel a szekérral* [486_Bucsu_1944_N_Anytr];

szuvenyír kksz, fn ‘souvenir factory’ < ukr. *сувенір*, or. *сувенир* (< fr. *souvenir*, ECUY 5, p. 464) – *Az általános iskola után Dédába a szuvenyírbe dőgoztam* [206_Deda_1955_N_Anytr]; *Mikor férjhez mentem 76-ba, akkor jöttem haza a kolhozba és itt kezdtem a munkámat szuvenyírbe* [Zápszony_1956_N].

There are also several Slavic denominations related to work:

nárjád kksz, fn ‘1. work to be carried out according to a worksheet, 2. orders, instructions’ < ukr., russ. *наряд* (on russ. *наряд* is a derivative of *ряд* ‘row, order’, ECUY 4, p. 45; Фасмер 3, p. 46) – *Akkor meg egy jegyzetbe írta úgymond a nárjádokat, hogy hát ki mit teljesített* [432_Nagybakta_1951_N_Anytr];

videmoszt kksz, fn ‘a list of various data (e.g. work done, working days, income)’ < ukr. *відомість* (old belarusian/ old ukrainian mediated by the polish *wiadomość*, Anikin 6, pp. 168–169) – *Hát minden hónap végén, mikor letelt a hónap, egy hét múlva mondjuk kész lett a videmoszt, és akkor mindenkit kifizettek, kinek mennyi járt, meg hogy járt* [Cson-karapi_1947_N];

rozrjád kksz, fn ‘category, class, classification of various professionals’ < ukr. *розряд*, russ. *разряд* [< or. *разряд*, ECUY 2, p. 39 – *Beosztásomba elértem a négyes rozrjádöt* [67_Mezőkaszony_1954_F_Anytr]; *Cukrászként van harmadik rozrjádöm* [Beregújfalú_1968_N];

szmena kksz, fn ‘1. shift, 2. shift, replacement, 3. working group’ < russ. *смена* [from the Old Slavic *мѣна-* of Indo-European origin, ECUY 3, pp. 479–480, Фасмер 2, p. 597] – *Tehát szmenára jártunk, úgyhogy hát ha elmentünk öt órától dőgoztunk egy óráig* [71_Mezőkaszony_1962_N_Anytr].

Among the Slavic gestures of Slavic origin related to the feeding of livestock kept in kolkhozes, a special name for fodder has also become established: **szinázs** kksz, fn ‘hay fodder with silage’ < ukr. *сінаж* [a modern variant of *сіно* ‘hay’, ECUY 5, p. 255, the Russian equivalent *сенаж*] – *Ősszel meg ugye besilózták, és télen meg silóval etették, siló, színázs. Ilyen befüllesztett takarmányok* [Batár_1959_F].

Conclusions. In conclusion, the Soviet era, and it’s kolkhoz system, had a significant linguistic impact on the language use of Transcarpathian Hungarians. The Russian/Ukrainian neologisms related to the institution of the kolkhoz, which appeared at that time and were also used by Hungarians, with the collapse of the regime became historicisms and have entered the initial phase of the archaization process.

REFERENCES

- Аникин, А. Е. (2009–2021). *Русский этимологический словарь*. Москва; Санкт-Петербург, т. 1–15.
- Исаев, М. И. (2002). Этнолингвистические проблемы в СССР и на постсоветском пространстве. [У:] *Вопросы языкознания*, № 6, pp. 101–117.
- Каганов, Ю. О. (2012). Радянський мовний дискурс: політико-ідеологічні особливості та протидія. [У:] *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, вип. 32, pp. 267–272.
- Калиновська, О. В. (2008). Проблеми лексикографічного опису ідеологічно забарвлених лексичних одиниць. [У:] *Наукові записки, Філологічні науки*, вип. 85, pp. 35–39.
- Кретов, А. А. (1995). Доярка под зонтиком. [У:] *Русская речь*, вып. 1, pp. 117–120.
- Фасмер, М. (1986–1987). *Этимологический словарь русского языка*. В 4 т. Москва.
- Черных, П. Я. (1999). *Историко-этимологический словарь современного русского языка*. В 2 т. Москва.
- Шанский, Н. М. főszerk. (1963–2014). *Этимологический словарь русского языка*. Москва, вып. 1–11.
- Bakos, F. (1991). Az idegen szavak egy sajátos csoportja: a xenizmus. [In:] *Magyar Nyelv*, 87, pp. 306–312.
- Bíró, L. (2003). Sztálin. [In:] *História*, 3, pp. 22–29.

- Csernicskó, I. (1995). A kárpátaljai magyarság és a kétnyelvűség (1945–1993). [In:] Kassai, I. szerk., *Kétnyelvűség és magyar nyelvhasználat*. Budapest, pp. 129–145.
- Dupka, Gy. (2014). *A szovjet hatóság megtorló tevékenysége Kárpátalján (1944–1991)*. Kárpátaljai Magyar Könyvek 232. Ungvár – Budapest, 277 p.
- ЕСУМ = *Етимологічний словник української мови*. Т. 1–6. Мельничук О. С. (ред.). Київ.
- Erdei, F. (1977). *Mezőgazdaság és szövetkezet*. Hasonmás kiadás. Budapest, 382 p.
- ÉrtSz. = Bárczi, G. – Ország L. főszerk. (1978–1980). *A magyar nyelv értelmező szótára*. 1–7. Harmadik kiadás. Budapest.
- Gazdag, V. (2020). Egy szovjetizmus története: *kolhoz* és származékai. [In:] *Magyar Nyelv*, 116, pp. 306–312.
- Gyalmos, J. (1933). Latin eredetű képzőink. [In:] *Magyar Nyelv*, 29, pp. 221–235.
- Kiss, L. (1976). *Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban*. Nyelvtudományi Értekezések 92. Budapest, 232 p.
- Kótyuk, I. (2007). *Az ungi magyar nyelvjárás ukrán jövevényszavai. Українские заимствования в ужанском венгерском говоре*. Nyíregyháza, 340 p.
- Krausz, T. (2006). A Szovjetunió. [In:] Németh István szerk., *20. századi egyetemes történet 1. Európa*. Budapest, pp. 263–274.
- Molnár, D. E. (2015). *Kárpátaljai magyarok a Szovjetunió hadifogoly- és munkatá-boraiban (1944–1953)*. Doktori értekezés. Kézirat. Debrecen, 241 p.
- Nagy, I. E. (1941). *Szovjet-Oroszország kollektív mezőgazdasági termelése*. Budapest, 130 p.
- Petrák, K. (2000). *Magyarok a Szovjetunióban 1922–1945*. Politikátörténeti füzetek 16. Budapest, 414 p.
- Somogyi, T. M. (2011). Janurik Tamás, Magyar képzőszótár. A mai magyar köznyelv képzőváltozatai. [In:] *Magyar Nyelv*, 107, pp. 227–232.
- TESz. = Benkő, L. főszerk. (1967–1976). *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. 1–3. Budapest.

Подано до редакції 21.11.2021 року
Прийнято до друку 17.01.2022 року